

**ŠKOLNÍ
PREVENTIVNÍ
STRATEGIE**

Anotace

ZŠ Oldřiřov, příspěvková organizace, okres Opava
Sokolovská 11, 747 33 Oldřiřov
Tel.: 553 762 104
www.zsoldrisov.cz
e-mail: skola@zsoldrisov.cz
reditel@zsoldrisov.cz

Ředitel školy: Mgr. Tomáš Kupka

Zástupce ředitele: Mgr. Petra Kanovská

Výchovný poradce: Mgr. Pavlína Ludwigová

Školní metodik prevence: Mgr. Simona Drabčíková

Speciální pedagog: Mgr. Zuzana Jústelová

Počet pedagogických pracovníků: 15

Základní škola s devíti ročníky

Cílová skupina: předpokládáme maximální skupinu žáků i učitelů

Obsah

1. Charakteristika školy
2. Analýza současného stavu ve škole z hlediska rizikových forem chování
3. Stanovení cílů
  - 3.1 Dlouhodobé cíle
  - 3.2 Střednědobé cíle
  - 3.3 Krátkodobé cíle
4. Úkoly
  - 4.1 Úkoly metodika prevence
  - 4.2 Úkoly třídních učitelů a ostatních vyučujících
5. Prevence v osnovách
  - 5.1 Nižší stupeň
  - 5.2 Vyšší stupeň

1. Charakteristika školy

Základní škola se nachází na okraji malé vesnice Oldřišov, ve které žije cca 1450 obyvatel. Obec je vzdálená od Opavy 8 km. Většina žáků, kteří školu navštěvují, pochází přímo z obce nebo nedalekých vesnic. Škola má vlastní tělocvičnu, která je kromě vyučování tělesné výchovy využívána pro činnost kroužků, školní družiny, na divadelní představení, výchovné koncerty, vystoupení žáků. Rovněž je k dispozici posilovna a sauna. Máme počítačovou učebnu, multimediální učebnu – hernu, fyzikální učebnu, knihovnu, cvičnou kuchyňku. Vnitřní prostory školy jsou vyzdobeny pracemi žáků a fotografiemi z různých akcí školy.

V 1. – 9. ročníku vyučujeme podle Školního vzdělávacího programu pro základní vzdělávání „Každý umí něco nejlépe“. Věnujeme péči dětem se specifickými poruchami učení a chování. Pravidelně s nimi pracuje vyškolená učitelka.

Spolupráce s obyvateli obce je na velmi dobré úrovni, protože zde téměř doslova zná každý každého a informovanost je vysoká. Škola spolupracuje s obecním úřadem a místními společenskými organizacemi na mnoha akcích. Aktivně spolupracujeme s Pedagogicko-psychologickou poradnou v Opavě, Policií ČR, Hasičským záchranným sborem, organizacemi zabývajícími se prevencí a dalšími.

Ve většině případů s námi rodiče a okolí velmi dobře spolupracují. Názor rodičů vždy monitorujeme během třídních schůzek, ale pokud se vyskytne problém, jsou rodiče zvyklí učitele upozornit okamžitě telefonicky nebo osobně. Na webových stránkách školy a v obecním zpravodaji se vždy veřejnost dozví o novinkách ve škole a připravovaných akcích.

2. Analýza současného stavu ve škole z hlediska rizikových forem chování

Žáci, kteří tuto školu navštěvují, se až na výjimky chovají uctivě a vcelku komunikativně ke spolužákům a také k učitelům. Protože jsme malá škola, lze říci, že se učitelé vždy dovědí o problému mezi prvňáky. Panuje zde velmi přátelská a rodinná atmosféra. Ke zjištění aktuálního stavu rizikového chování ve škole jsou využívány dotazníkové práce, připomínky dětí, schránka důvěry, třídnické hodiny. Zjišťování je průběžné.

Díky diskuzím a dotazníkům jsme také zjistili, že již žáci na nižším stupni mají zkušenost s ochutnáním alkoholu, cigaret. Žáky trápí zejména vulgární vyjadřování, poškozování věcí spojené s vandalismem, posmívání a násilí mezi dětmi. Někteří žáci tráví nepřiměřené množství času na počítači – velmi využívají sociální sítě, což je spojeno s hrozbou netolismu a kyberšikan. S tímto je spojeno i záškoláctví. Žáci po návštěvě lékaře se již nevrátí do školy a raději zůstávají doma u počítače, mnohdy se souhlasem rodičů.

Žáci se k těmto problémům vyjadřují na třídnických hodinách, pokud je potřeba cokoliv vyřešit, tak se třída schází neprodleně a řeší danou situaci.

3. Stanovení cílů

3.1 Dlouhodobé cíle

1. snížit násilí a vulgaritu mezi dětmi; pěstovat přátelské vztahy,
2. omezit vandalismus, pečovat o životní prostředí (školní sad)
3. omezit kouření a celkově šíření primárních drog (alkohol, léky) mezi žáky
4. omezit čas strávený u počítače a televize, netolismus nahradit sportem

5. minimalizovat záškoláctví
6. chodit do školy pěšky, na kole nebo koloběžce

Základním cílem prevence je snížit nárůst negativních jevů u dětí a mládeže výchovou ke zdravému životnímu stylu – posilování osobní odpovědnosti za kvalitu svého života, zvyšování zdravého sebevědomí, poznání sebe sama a stanovení reálných cílů v životě, vybudování osobnosti člověka s pozitivním hodnotovým systémem, s dovedností řešit problémy, naučit smysluplně využívat volný čas, posilovat komunikační dovednosti, přátelské vazby, zlepšit sebeovládání, naučit se zvládat konflikt, stres a úzkost. Dopřát jednotlivým žákům pocit úspěchu a seberealizace odpovídající jejich osobním možnostem, rozvíjet celoživotní dovednosti významné pro začlenění člověka do společnosti. Zkvalitňovat klima a prostředí školy.

Nárůst různých rizikových projevů chování (zneužívání návykových látek, alkoholu, kouření, záškoláctví, šikanování a jiných) v populaci mládeže a dětí školního věku se stává celospolečenským problémem. Děti, které navštěvují ZŠ, patří k nejohroženější skupině. Proto je důležité zahájit primární prevenci právě v době základní školní docházky, poskytnout žákům co nejvíce informací nejen o drogové problematice /přiměřeně věku žáků/, naslouchat jejich problémům, otevřeně s nimi hovořit i na neformální úrovni, posilovat jejich sebevědomí, rozvíjet sociální komunikaci, spolupráci.

Alkohol a kouření jsou nejrozšířenějšími návykovými látkami mezi žáky naší školy, proto je potřebné specifickou prevencí zaměřit k tomuto problému. Představují zhoršené studijní výsledky, poškození paměti, riziko úrazu, trestné činnosti, nejčastěji rozbíjí rodinu, mnohdy jsou spojeny s agresivitou. U žáků naší školy je to často s vědomím rodičů, kteří tolerují požívání piva a vína při různých domácích oslavách, mnohdy vidíme hloučky kouřících dětí při cestě do školy. Je minimálně alarmující, že již děti ve věku 10 let mají takovéto zkušenosti s látkami, které mnohdy způsobují nemalé újmy na zdraví. Mnohdy je ovšem toto užívání vyprovokováno staršími kamarády, žáci nemají silnou vůli a lehce se nechají „stáhnout“ představou brzké dospělosti. Analgetika jsou rozšířená v téměř každé domácnosti a dospělí je berou jako součást života, stejně jako alkohol. Také tento problém je velmi opomíjen, proto se snažíme žáky informovat o škodlivosti těchto drog a o možných následcích.

Snahou školy je oddálit první zkušenost žáků s návykovými látkami a vysvětlit jim jejich škodlivost, a to formou nenásilnou, přijatelnou jejich věku. Je nutné zlepšit a upevnit jejich sebeovládání a naučit je smysluplně využívat volný čas.

Žáci nejsou rovněž spokojeni s chováním a agresivitou některých žáků ve škole i ve třídě. Nelíbí se jim vztahy ve třídě a chtěli by je zlepšit. Máme informace od jednotlivých žáků, rodičů a také lidí z okolí školy. Problém se vždy snažíme řešit okamžitě. Dle našeho názoru je tato agresivita mnohdy spojena s nadměrně stráveným časem dětí na sociálních sítích. V běžném životě pak nejsou schopni spolu jednoduše komunikovat. Proto se škola bude snažit o vhodnou nabídku sportovních aktivit, aby tak děti mohly svůj volný čas využít k aktivitám, kde budou přímo komunikovat se svými vrstevníky.

V poslední době se setkáváme i s vandalismem ve škole a v jejím okolí. I na tuto problematiku se naše škola soustředí, a to zvláště prostřednictvím environmentální výchovy a péčí o školní sad.

Snažíme se všemi možnými dostupnými prostředky přesvědčit rodiče, aby v ranních hodinách nepřivázeli děti až k budově školy, kde se tvoří právě proto nepřehledná dopravní situace. Zapojili jsme školu do projektu Pěšky do školy.

3.2 Střednědobé cíle

1. podporování vzájemné komunikace mezi žáky, tvorba přátelského prostředí ve škole a posilování pozitivních vztahů

- pedagogové – se účastní školení a programů v oblasti prevence školního násilí a kyberšikany, budou vytvářet projekty k podpoře dobrých vztahů mezi dětmi, povedou třídnické hodiny ke vzájemné diskuzi a posilování důvěry a morálky
- žáci – účastní se připravovaných projektů a aktivně se zapojí při jejich tvorbě, ve svém volném čase si vyberou vhodnou aktivitu
- rodiče – zvýšení spolupráce při tvorbě volnočasových aktivit, podpora a spolupráce při řešení konfliktních situací a podpora v oblasti rizikových projevů chování
- veřejnost – spolupráce s veřejnými institucemi – Policií ČR, s obecním úřadem - ke snížení výskytu rizikových projevů chování a v oblasti prevence je důležitá informovanost žáků a rodičů o trestní odpovědnosti

2. posilování vědomí o etice v oblasti prevence kriminální činnosti

- pedagogové – vzdělávání v oblasti prevence a řešení rizikových projevů chování – vulgarita, vandalismus, kyberšikana
- žáci – informovanost o kriminalitě ve škole, o trestech a nápravě za trestnou činnost
- rodiče – spolupráce se školou a odpovědnými orgány, informovanost ve vztahu rodič – učitel
- veřejnost – spolupráce se školou při řešení trestné činnosti, pomoc při organizaci preventivních programů

3. prevence zneužívání dostupných primárních drog

- pedagogové – tvorba vhodných projektů na podporu prevence rizikových projevů chování, vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti prevence zneužívání primárních drog
- žáci – spolupráce s ped. pracovníky při tvorbě projektů, spoluúčast na diskuzích a přednáškách týkajících se prevence rizikových projevů chování
- rodiče – spolupráce se školou, spoluúčast na besedách týkajících se prevence rizikových projevů chování, spolupráce s institucemi – Policie ČR, Červený kříž.
- veřejnost – spolupráce veřejných institucí se školou a rodiči

3.3 Krátkodobé cíle

- minimální preventivní program (na daný školní rok)

4. Úkoly

4.1 Úkoly školního metodika prevence

- tvorba a realizace preventivního programu školy
- metodické vedení činnosti pedagogických pracovníků školy
- koordinace vzdělávání pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence
- koordinace spolupráce školy s orgány státní správy a samosprávy
- monitoring žáků s poruchami chování a problémových žáků
- zajišťování a předávání odborných informací o problematice RFCH, o nabídkách programů a projektů, o metodách a formách specifické primární prevence pedagogickým pracovníkům školy
- další vzdělávání školního metodika prevence – účast na vzdělávacích akcích
- spolupráce s třídními učiteli při zachycování varovných signálů spojených s možností rozvoje RFCH u jednotlivých žáků a tříd
- poskytování poradenských a preventivních služeb těmto žákům školou a specializovanými školskými zařízeními

4.2 Úkoly třídního učitele i ostatních vyučujících

- spolupracovat se školním metodikem prevence i výchovným poradcem
- sledovat využití volného času žáků
- monitorovat rizikové prostředí žáků
- individuálně přistupovat k problémovým žákům
- spolupracovat s rodiči
- důsledně postihovat šikanu, vandalismus, agresivitu a ostatní projevy
- působit na žáky ve smyslu boje proti rasismu, netoleranci a xenofobii prostřednictvím vzdělávacího obsahu jednotlivých předmětů
- sledovat docházku žáků
- aktivně napomáhat při realizaci MPP
- další vzdělávání v oblasti prevence

5. Prevence v osnovách

Minimální preventivní program je v naší škole nedílnou součástí tematických plánů jednotlivých předmětů. Vyučující se témata prevence snaží uplatnit zvláště v třídnických hodinách – sociální hry, vyzvedávání pozitivních vzorců chování, oceňování.

5.1 Nižší stupeň

Primární prevenci na prvním stupni má na starosti třídní učitel. S jednotlivými tématy se děti setkávají především v prvouce, přírodovědě a vlastivědě. Při výuce lze využít různých metod, např. výklad, předávání informací, samostatnou práci, skupinovou práci, projektové vyučování, dramatickou výchovu nebo využít materiály školy z oblasti primární prevence.

Průběžně se žáci ve všech předmětech a aktivitách seznamují s těmito tématy:

osobní bezpečí
rodina, jako bezpečné místo
vztahy v dětském kolektivu
základní zásady mezilidské komunikace
vztahy mezi lidmi
nebezpečí při komunikaci s cizími osobami
ochrana proti obtěžování cizí osobou

zdraví a jeho ochrana
životospráva a důsledky nevhodných návyků
lidské tělo
základní hygienické návyky
zacházení s léky
režim dne
využití volného času
dopravní výchova
finanční gramotnost
chování v krizových situacích
pojmy z prevence rizikových forem chování
dopravní výchova
témata sexuální výchovy (syndrom CAN,...)
bezpečné používání internetu

Po pěti letech by děti měly umět

- definovat rodinu jako zázemí a útočiště
- zvládat rozdíly v komunikaci s dětmi a dospělými
- mít základní sociální dovednosti
- umět se chránit před cizími lidmi
- mít základní zdravotní návyky
- umět si správně zorganizovat svůj volný čas
- umět rozlišit léky a návykové látky
- znát přesné informace o alkoholu, tabáku a dalších návykových látkách
- znát následky užívání návykových látek

5.2 Vyšší stupeň

Práce na druhém stupni je velmi náročná na koordinaci, tak aby byla probrána všechna témata, ale nedocházelo k jejich překrývání a přesycení žáků informacemi. S tématy z oblasti prevence se pracuje ve většině vyučovacích předmětů a v třídnických hodinách. K práci s tématy lze využít metod výkladu, samostatné práce, práce s médii, projektové vyučování, skupinová práce, hraní rolí, práce s materiálem, besed, přednášek.

Průběžně se žáci ve všech předmětech a aktivitách seznamují s těmito tématy:

člověk a morálka
člověk a lidská práva
trestní normy
právní odpovědnost
osobní bezpečí
sociální skupiny
majetková nerovnost
život s handicapem
vztah k jiným kulturám a národnostem
problémy náboženství, náboženská nesnášenlivost
zdravý životní styl
zdravá výživa
poruchy příjmu potravy – mentální anorexie a bulimie
rozvoj osobnosti, rozvoj sebepoznání a sebepojetí, city
komunikace mezi lidmi, mezilidské vztahy
řešení problémů, chování v krizových situacích, konflikty, agresivita,

šikana, kyberšikana, netolismus, bezpečné používání internetu
různé formy násilí
potřeby dítěte
týrání, zneužívání, zanedbávání - syndrom CAN
rodina, partnerství
vztahy dívky, chlapci
antikoncepce, těhotenství, rodičovství
sexuální odlišnosti, deviace, promiskuita a ohrožení života, pohlavně přenosné choroby
návykové látky (alkohol, kouření)
drogy a jejich dělení, účinky, prevence
kontaktní centra
volba povolání
ochrana člověka za mimořádných okolností
rizika v každodenní dopravě
tělesná a duševní hygiena
finanční gramotnost
Žáci by před opuštěním ZŠ měli znát a umět

- pojmenovat základní návykové látky
- znát jejich účinky na lidský organizmus
- orientovat se v problematice závislosti
- znát základní právní normy
- vědět, kde jsou kontaktní místa pro danou problematiku
- posilovat své sebevědomí
- správně se rozhodovat, odmítat
- zaujímat zdravé životní postoje
- orientovat se v problematice sexuální výchovy
- bránit se různým formám násilí, vědět, kde hledat pomoc

Školní preventivní strategie ZŠ Oldřišov vychází z Národní strategie primární prevence rizikového chování u dětí a mládeže v působnosti resortu školství, mládeže a tělovýchovy na období 2019 – 2027.

V Oldřišově 1. 9. 2025

Zpracovala Mgr. Simona Drabčíková, metodik prevence